

Waarderen van Vrijwilligerswerk

*Een visiedocument geschreven vanuit de vrijwilliger zelf
Stichting VIPE – september 2020*

Als oprichters van Stichting VIPE¹ weten we hoeveel tijd, energie en geld het kost om een goede vrijwilligersorganisatie op te zetten. Dit niet doen was geen optie. We kunnen de behoefte die we vervullen niet de rug toedraaien. Een behoefte die is ontstaan door bezuinigingen op de zorg. Ziek zijn is gewoon erg duur. En, pakken wij hier eigenlijk niet de kruimels (de gevolgen) op van een slecht uitgevoerde publieke taak²? Wat wij doen? Wij zamelen gebruikte pruiken in, reinigen en modelleren deze, en geven ze vervolgens gratis weg aan hen die een pruik nodig hebben.

Kosten vrijwilligerswerk

Door ons vrijwilligerswerk zijn we ons steeds meer bewust geworden van wat vrijwilligerswerk inhoudt en hoe matig dat door de maatschappij gepast wordt gewaardeerd. Elk uur dat we aan VIPE besteden, kunnen we niet aan onze betaalde baan of ons gezin besteden. Natuurlijk is daar de mogelijkheid van een vrijwilligersvergoeding³. Maar hoe die uit te keren als je geen geld verdient als stichting? En hoe zit het met de kosten die we maken? Denk aan de gebruikersvergoeding voor de ruimte, de verpak- en verzendkosten, het drukwerk, een werkende pc, onderhoud van deze pc, onderhoud van de website, etc. Dit worden ook wel de exploitatiekosten genoemd. En juist voor deze kosten bestaan geen subsidies en fondsen.

Baten vrijwilligerswerk

Maar hoe gaaf is het om elke dag te werken aan geluk! En om een organisatie te bouwen die gebaseerd is op vertrouwen en verbinden. Als jij zegt dat je een pruik nodig hebt, dan is dat zo, en dan krijg je er één van ons, gratis! Mensen floreren op vertrouwen en verbinding. Wij hoeven ook geen enkele moeite te doen om vrijwilligers te krijgen. En de grootte van onze pruikenvoorraad (ruim 1200 pruiken in 5 jaar tijd) geeft wel aan dat mensen heel goed begrijpen en voelen dat wat wij doen belangrijk is.

Daarnaast maakt vrijwilligerswerk gezonder en gelukkiger⁴. Draagt het bij aan het bijeenhouden van een gemeenschap, het versterken van een gemeenschap. Vrijwilligerswerk is goed voor de (lokale) economie⁵. Het zou interessant zijn om de effecten van vrijwilligerswerk eens tegen het web van Positieve Gezondheid aan te leggen. Vrijwilligerswerk vervult behoeften waar overheid en bedrijven niet aan toe komen.

¹ www.vipepruiken.nl opgericht in juni 2015

² Een publieke taak is een taak die in het algemeen belang wordt uitgevoerd door de overheid.

³ <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/belastingplan/belastingwijzigingen-voor-ons-allemaal/vrijwilligersvergoeding> Er geldt een maximale vrijwilligersvergoeding van €1700 per jaar, belastingvrij.

⁴ <https://www.health.harvard.edu/blog/volunteering-may-be-good-for-body-and-mind-201306266428> en <https://www.ad.nl/binnenland/onderzoek-bewijst-van-vrijwilligerswerk-word-je-gelukkiger~a13eaea1/>

⁵ Zie pagina 6 van dit document.

Belemmeringen in vrijwilligersland

Helaas lopen we als vrijwilligers ook tegen veel belemmeringen aan bij het organiseren, en financieren, van vrijwilligerswerk. Hieronder een greep uit de belemmeringen die we zelf hebben ervaren in de afgelopen 5 jaar:

- Willen maar niet mogen want beschikbaar blijven voor de arbeidsmarkt
- Tijd
- Controle en beheersing
- Voor anderen denken, oude weldoenersgedachtegang
- Verdeling financiële middelen
- Vrijwilligerswerk wordt een luxe
- Tijd genoeg, maar fulltime arbeid blijft de norm
- Vrijwilligerswerk is geen arbeid, maar een gift aan de gemeenschap. Hoe waardeer je een gift?
- Vrijwilligers hebben recht op een vergoeding. Maar waar het geld voor deze vergoeding vandaan halen?
- Fondsen werken met projectplannen, én het werk van een stichting/vereniging/initiatief moet binnen de criteria van het betreffende fonds vallen.
- Criteria voor subsidies zijn sterk verkokerd en vaak gelieerd aan gedefinieerd beleid/speerpunten (bijv. armoedebeleid, energie neutraal, etc.).
- Wij werken lokaal, regionaal, nationaal en zelfs internationaal. Veel subsidieverstrekkers en fondsen hanteren slechts één van deze criteria. Daardoor vallen we weer buiten de boot.

Als VIPE delen we graag een aantal duurzame en praktische ideeën om vrijwilligerswerk gepast te waarderen. In de Duurzame Troonrede⁶ van dit jaar (1 september 2020) houdt professor Jan Jonker⁷ een pleidooi om een nieuwe betekenis aan waarde en de waardering daarvan toe te kennen teneinde een meer duurzame samenleving te creëren. Het wordt tijd dat we de waarde van de gemeenschap centraal gaan stellen. Dit is beter voor allen, en ja ook voor onze (lokale) economie.

Ideeën voor gepast waarderen van vrijwilligerswerk

Jouw werknemer is ook vrijwilliger

Leuk dat NL Doet⁸. Vooral om het bewustzijn over vrijwilligerswerk te vergroten. Als VIPE kunnen we daar niet veel mee. Ooit hebben we eens overleg gehad met een bedrijf wat zij voor ons zouden kunnen doen tijdens NL Doet. Het plafond witten, pruiken reinigen, iets anders? Mensen werden enthousiast, maar toen het puntje bij paaltje kwam was het voor ons te tijdsintensief en te voorwaardelijk om de samenwerking tot stand te krijgen. Het moest namelijk gebeuren op een bepaalde dag en op een bepaald tijdstip, en we moesten de groepen zelf begeleiden, en er moesten leuke foto's komen, en er moest een wervend artikel geschreven worden, en we moesten voor de materialen zorgen (uiteeraard werden

⁶ <https://www.duurzamedinsdag.nl/Nieuws/Duurzame-Troonrede-2020-Jan-Jonker> en <https://www.nieuwebusinessmodellen.nl/product/duurzaam-organiseren-template-voor-het-ontwikkelen-van-nieuwe-businessmodellen/>

⁷ Professor Jan Jonker, hoogleraar duurzaam ondernemen, sociaal ondernemen en duurzame businessmodellen.

⁸ <https://www.nldoet.nl/>

de kosten vergoed), en... Ook hier geldt dat we graag onze vrijwillige tijd willen besteden aan dat primaire proces van ons: gratis schone pruiken weggeven. Het zou helpen als bedrijven juist dit andere werk (en de tijd die ermee gemoeid is) uit handen nemen op een dag als NL Doet, en deze dag niet gebruiken als een pr-actie in het kader van Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen of iets dergelijks.

Veel liever zouden we zien dat organisaties het bestaan van vrijwilligerswerk integreren en waarderen in hun eigen bedrijfsvoering. Medewerkers zijn ook vrijwilligers namelijk. Veel van je collega's helpen bij verenigingen en stichtingen, doen mantelzorg. Wat als je van je baas een bepaald percentage van je betaalde tijd mag inruilen voor vrijwilligerswerk? Wat als je bij je beoordelingsgesprek ook wordt gewaardeerd op de waarde die je toevoegt aan de maatschappij?

Graag introduceren we hier Paul Bessems en zijn missie een meer duurzame welvaart te creëren. Vanuit de organisatiekunde en datatechnologie, én met hernieuwde zienswijzen op onder andere arbeid, is dat goed mogelijk. Paul Bessems is de oprichter en bestuurder van de Weconomics Foundation⁹, en maakt deel uit van het netwerk van VIPE.

'Work Less, Achieve More'

Bijdrage van Paul Bessems, oprichter en bestuurder van de Weconomics Foundation

Met betrekking tot het organiseren van vrijwilligerswerk wil ik in deze bijdrage twee aspecten onderscheiden: het creëren van surplus(tijd) om vrijwilligerswerk te kunnen doen en het 'administratief' afwikkelen van vrijwilligerswerk. Hierbij spelen een nieuwe ideologie, moderne organisatiekunde en datatechnologie een belangrijke rol (zie ook Weconomics boek: 'Duurzame Welvaart Organiseren'). Weconomics houdt zich bezig met het organiseren van een meer brede en duurzame welvaart. Een thema actueler dan ooit. Een onduurzame samenleving in het 'hier en nu' is ook een oneerlijke samenleving voor het 'daar en later'. Een belangrijke transitie die we in de 'roaring twenties' van deze eeuw zullen doormaken, is die van een systeem gericht op het creëren van steeds meer welvaart, naar een systeem gericht op het verduurzamen van wat we hebben. Om dat te realiseren zullen we meer tijd vrij moeten maken voor sectoren en thema's waar nu tekorten zijn zoals zorg, welzijn, onderwijs, veiligheid, democratisering en de circulaire economie. De daarvoor benodigde tijd is te winnen in kantoren. We hangen nu een geloof aan en onderhouden een systeem dat redundant¹ betaald werk in kantoren versterkt en vrijwilligerswerk, waar tekort aan is, verzwakt. Hier de voorwaarden van de rijksoverheid voor vrijwilligerswerk als je een uitkering hebt: *"Uw vrijwilligerswerk mag betaald werk niet in de weg staan. Het vrijwilligerswerk mag ook uw kansen op betaald werk niet verkleinen. Daarnaast mag u geen werk doen waarvoor iemand zonder uitkering betaald zou krijgen."* Door digitale verspilling tegen te gaan hoeven we minder

⁹ <https://weconomics.org/>

kantoorwerk te doen. Het surplus, de tijd die we uitsparen, kunnen we besteden aan het verbreden en verduurzamen van onze welvaart, bijvoorbeeld door meer ruimte te creëren voor vrijwilligerswerk.

Het 'organiseren' van vrijwilligerswerk zal een belangrijke pijler worden voor een duurzame welvaart. Eigenlijk is het 'organiseren' van 'vrijwilligerswerk' een soort contradictio in terminis. Dit komt omdat we de afgelopen honderd jaar steeds meer activiteiten tussen 'wieg en graf' zijn gaan uitbesteden aan markten en instituten. Wat vroeger vanzelfsprekend was om in huiselijke kring te doen (zonder te organiseren in de betekenis die we er nu aan geven), hebben we nu uitbesteed. Maar omdat onze welvaartsconsumptie sneller groeit dan productiviteitsgroei toelaat, zullen we, tenzij we langer doorwerken, meer belasting willen betalen of schulden aangaan, steeds meer zelf moeten participeren.

Het lijkt erop alsof vrijwilligerswerk iets ongewoons en ongebruikelijk is, omdat we het afzetten tegen 'betaald' werk dat georganiseerd wordt via markten en instituten. Onze traditionele opvattingen over werk en hoe we dat organiseren zit ons in de weg. Echt werk, zo is de opvatting, wordt betaald en doe je tussen negen en vijf, bij voorkeur in een fysiek kantoor. Vrijwilligers, evenals huisvrouwen en -mannen, doen in die zin geen 'werk' en dragen dan ook niet bij aan de economie, aan het BBP¹. Ons sociale stelsel is nog steeds vooral gebaseerd op de 'vaste baan', terwijl er alle aanleiding is om werk en sociale zekerheid anders te organiseren. Dat klinkt eenvoudig en feitelijk vraagt het ook niet meer dan een andere mindset. Kinderarbeid hebben we onder druk van veranderde maatschappelijke opvattingen ook weggeorganiseerd.

Naast een veranderende mindset over 'betaald' versus vrijwilligerswerk, speelt het administratief afwikkelen van vrijwilligerswerk ook een belangrijke rol. Ik weet dat ik me hier zelf tegenspreek omdat die eigenlijk niet nodig zou moeten zijn. Toch is het handig hier wat opmerkingen over te maken. Werk kun je zien als het uitvoeren van activiteiten. Werken is het leveren van toegevoegde waarde en de tegenprestatie hoeft niet altijd een inkomen te zijn. Om tot een waardewisseling te komen kun je moderne organisatiekunde en datatechnologie (denk aan blockchain en de digitale lopende band) inzetten om dit tegen minimale kosten te doen. Zo kan een vrijwilliger bijvoorbeeld 'social coins' ontvangen die gebruikt kunnen worden voor het openbaar vervoer, gemeentelijke voorzieningen, culturele instellingen en zelfs verlaging van belastingen. Omdat dit administratief af te wikkelen wil je niet onnodig werk laten doen door mensen omdat er dan weer minder tijd overblijft voor participatie. Technologie kan het samenbrengen van vraag en aanbod van vrijwilligerswerk en het administratief afhandelen daarvan op bepaalde aspecten veel beter dan de mens.

Door een andere mindset, het tegengaan van redundant werk in kantoren en het inzetten van moderne organisatietechnologie kunnen we vrijwilligerswerk zodanig organiseren dat het even gebruikelijk wordt als 'betaald' werk. Uit onderzoek blijkt dat meer dan de helft van het werk (gemeten in tijd), van de activiteiten die mensen (buiten slapen en recreëren) doen, buiten markten plaatsvindt. De (in geld) onbetaalde tijd die mensen besteden aan de zorg voor familie, vrienden, burens, het huis en directe leefomgeving dragen duidelijk bij aan de 'standard of living', het welzijn en de ontwikkeling van menselijke capaciteiten en talenten, maar niet aan de economie¹. Willen we werk anders organiseren dan zullen we ook anders tegen werk moeten aankijken. Werk kun je beter zien als een activiteit die tijd kost. Deze activiteit kun je voor jezelf doen, dan vinden productie en consumptie door en voor dezelfde persoon plaats, of voor een ander. Naast productie en consumptie van tijd kun je ook kijken naar het investeren in tijd, voor jezelf of een ander. Wanneer je zelf je kinderen opvoedt, leert en ontwikkelt zal dit later bijdragen aan de welvaart van een land, maar het komt niet in de statistieken. Het beeld dat we hebben van werk en de vraag hoe je dit het beste kunt organiseren is dus heel beperkt tot die activiteiten die via instituten en markten plaatsvinden en dat is naar schatting maar de helft van het geheel.

Kortom, het wordt tijd dat politici, beleidsmakers en bestuurders anders gaan aankijken tegen het organiseren van activiteiten die we als mensen willen, kunnen en moeten doen om een bepaalde manier van leven te kunnen bestendigen. Naast anders denken speelt anders doen vervolgens een belangrijke rol. Moderne organisatiekunde en datatechnologie helpen hierbij.

De lokale sociale en circulaire munt

Een (h)echte samenleving heeft een gemeenschappelijk belang en voldoet aan de behoefte van diens 'leden' op praktisch, sociaal en spiritueel gebied. We hebben elkaar nodig, iedereen heeft wel ooit iemand of iets vanuit deze gemeenschap nodig. Dat is niet erg. Juist niet! Dat schept verbinding.

Een samenleving waarin mensen en plaatsen met elkaar verbonden zijn kent vooral een lokale economie. Een sterke lokale gemeenschap weeft sociale en economische verbindingen samen. Een tekort aan vrijwilligers is een last voor een gemeenschap. Vrijwilligerswerk creëert een waarde die lastig financieel te berekenen is, maar die wel onze lokale economie positief voedt. Dat moeten we als gemeenschap toch passend zien te waarderen?

Een mogelijke vorm daarvoor is de zogenaamde lokale sociale munt, een complementaire munt (dus bestaand naast de huidige Euro en ons economisch stelsel). In onze geschiedenis zijn vele initiatieven bekend op dit gebied. Professor Lietaer sprak in 2015

al over 5.000 'local currencies' die hem bekend waren¹⁰. Volmacht valuta als de Chiemgauer en Berkshare, complementaire fiat valuta als Ithaca Hours, timebanking zoals Fureai Kippu, etc.¹¹. Uit al deze voorbeelden zijn lessen te trekken: Wat zijn de voordelen van 'lokaal geld' en welke voorwaarden vergroten de kans van slagen?

De voordelen van lokaal geld:

- Revitaliseren lokale economie
- Aanmoediging om lokaal te winkelen
- Versterken community
- Toename lokale geldvoorraad, wat lokale productie en werkgelegenheid stimuleert
- Houdt het geld binnen de gemeenschap
- Mogelijkheid voor mensen en bedrijven om conventionele krediet kanalen te vermijden, en biedt dus een alternatieve bron van kapitaal waarvan de rente terugvloeit in de eigen lokale gemeenschap
- Faciliteert de circulatie van producten en diensten binnen de lokale gemeenschap voor mensen die onvoldoende toegang hebben tot Euro's, maar die wel tijd en vaardigheden te bieden hebben.

Uiteraard moet er aan bepaalde voorwaarden voldaan worden om zo'n complementair muntsysteem te laten slagen. Stel je bent als vrijwilliger gewaardeerd met een waardebon gebaseerd op een lokale munt. Die munten kun je niet uitgeven aan een hamburger bij de internationale fastfoodketen, maar wel bij de lokale slager of bij het eettentje op de hoek. De slager kan met deze munten geen inkopen doen bij de nationale groothandel, maar wel bij de (vee)boer om de hoek. De veeboer om de hoek kan deze munten ook weer lokaal uitgeven. Een vereiste is dus onder andere een gedegen lokale economische infrastructuur, zodat we werkelijk bij elkaar binnen de gemeenschap onze boodschappen kunnen doen.

Maar stel je wilt je lokale muntvoorraad uitgeven aan een nieuw kassasysteem? Dan krijg je al snel te maken met een nationale of internationale leverancier. Daarom is lokale overheidssteun in deze een ander belangrijk gegeven. In een artikel van Jens Kimmel voor One World¹² wordt dit ook onderschreven. Hij roept gemeentes op om rekeningen te openen in lokaal geld. Daarnaast geeft hij goede voorbeelden van lokale munten in Nederland, zoals de Dam (Rotterdam) en de Vix (Alkmaar). Met het openen van rekeningen in lokaal geld kan met een lokale sociale munt ook gemeentelijke producten en diensten worden afgenomen. Zodat je met je lokale munt je ID-kaart kunt betalen, een gemeentelijke vergunning, de hondenbelasting of onroerendezaakbelasting. Met die steun kan iedereen binnen de lokale gemeenschap de munt 'kwijt' (circulair).

¹⁰ In de documentaire 'Normal is over' uit 2015 doet Lietaer deze uitspraak. Professor Bernard Lietaer bestudeerde monetaire systemen en was één van de voornaamste architecten van de Euro.

<https://normalisover.org/>

¹¹ Zie voor een overzicht bijvoorbeeld 'Sacred Economics' van Charles Eisenstein. Verkrijgbaar onder Creative Commons.

¹² <https://www.oneworld.nl/lezen/opinie/lokaal-geld-zorgt-voor-meer-economische-gelijkheid/>

De gemeente Helmond, waar VIPE is gevestigd en waar de meeste van onze vrijwilligers wonen, lijkt groot én klein genoeg om aan deze voorwaarden te voldoen. We zijn als stad niet compleet afhankelijk van import buiten de regio/stad, en we hebben een gemeente met goede banden binnen de gemeenschap. Men kent elkaar. Uniek aan ons voorstel is dat we de waarde die vrijwilligerswerk levert opnemen in onze lokale economie. Zo kan een gemeente als Helmond werkelijk haar grote sociale hart uitdragen! Deze omstandigheden zijn natuurlijk in veel meer gemeenten, stadsdelen en regio's aanwezig. Laten we elkaar inspireren en vooruithelpen.

Naast een lokale overheid die aansluit om 'de cirkel rond te maken' zijn er ook andere mogelijkheden om circulariteit te waarborgen. Oprichter en bestuurder van United Economy¹³ Heidi Leenaarts weet daar meer over als 'currency designer'¹⁴. Zij heeft voor VIPE een ontwerp gemaakt van een sociale lokale munt die vrijwilligerswerk integreert.

Currency Design: Hoe zou de implementatie van zo'n lokale sociale munt eruit kunnen zien?

Bijdrage van Heidi Leenaarts, oprichter en bestuurder van United Economy

We maken het hier concreet, aan de hand van een voorbeeld. VIPE (en op termijn andere vrijwilligersorganisaties) kunnen ondernemers uit Helmond benaderen om hen te steunen met een grote of kleine donatie, om zo een 'circulaire waardering' voor vrijwilligerswerk mogelijk te maken. De term 'circulaire waardering' laat zien dat de gift die vanuit de bedrijven gedaan wordt, tot doel heeft om te gaan circuleren. Anders gezegd: de bedrijven geven wat weg, maar wel in de wetenschap dat het ook weer bij henzelf of bij collega-bedrijven in de regio terugkomt.

Dat werkt als volgt:

1. De gezamenlijke donaties van de bedrijven vormen de basis om de vrijwilligers van VIPE (en andere vrijwilligers op termijn) een vrijwilligersvergoeding te kunnen betalen.
2. Deze vrijwilligersvergoeding wordt niet in gewone euro's betaald, maar in circulair geld. Circulair geld (ofwel circulaire euro's) lijkt op gewone euro's maar het heeft als kenmerk dat het zo is opgezet dat het binnen een bepaalde groep blijft circuleren. Dat wil zeggen dat de vrijwilliger een rekening opent op een speciaal betaalplatform, waar ook bedrijven uit Helmond en omgeving een rekening (kunnen) openen.
3. Elke vrijwilliger ontvangt de 'circulaire waardering' op zijn of haar rekening.
4. De vrijwilligers kunnen het ontvangen circulaire geld gaan besteden bij alle aangesloten Helmondse bedrijven, zoals detailhandel, horeca etc.
5. Maar niet alleen b2c-bedrijven¹ kunnen meedoen, het is evengoed voor b2b-bedrijven¹. De bedrijven die het circulaire geld ontvangen, kunnen het op die manier zelf ook weer uitgeven. Bijvoorbeeld door hun lokale

¹³ <https://www.unitedeconomy.nl/>

¹⁴ Munt ontwerper

accountant, garage of drukkerij ermee te betalen.

6. De ondernemers worden geënthousiasmeerd om het circulaire geld steeds opnieuw bij elkaar uit te geven en zo de lokale economie te stimuleren. Het circulaire geld en het lokale betaalplatform waarop alle deelnemers zichtbaar zijn, vormen een (extra) prikkel voor bedrijven om lokaal in te kopen.
7. Wanneer na verloop van tijd blijkt dat enkele bedrijven wel erg veel circulair geld hebben ontvangen en het niet lukt om het allemaal uit te geven, is er altijd nog de mogelijkheid dat deze bedrijven er weer gewone euro's voor 'terugkopen'. Eventueel na betaling van een kleine provisie (zodat er wel een prikkel is om als het kan bij elkaar uit te geven).

Met de bovenstaande opzet combineren we twee in deze tijd essentiële waarden: sociale betrokkenheid en lokale economie. Deze twee waarden versterken elkaar en het circulaire geld is daartoe het middel.

Waarderingscriteria fondsen en subsidies

Om in aanmerking te komen voor subsidies en geld uit fondsen moet aan allerlei criteria voldaan worden. Deze criteria liggen dan in lijn van het betreffende beleid (armoedebeleid, energie neutraal) of van het betreffende fonds (beweging kinderen bevorderen, noodhulp). Prima, totdat je merkt als stichting dat je overal maar eigenlijk nergens bij hoort. Ja, wij geven gratis pruiken weg aan mensen die een pruik nodig hebben. We controleren echter niet hun financiële huishoudboekje. We kennen namelijk meer dan genoeg mensen die officieel niet 'armoedig' zijn, maar echt niet het geld hebben om de pruik die zij nodig hebben te kopen. En als je je niet aan de 'armoederegels' houdt, dan val je bij veel fondsen ook buiten de boot.

Ook hebben we overleg gevoerd met een zorgverzekeraar. De vergoeding die mensen vanuit de zorgverzekeraar krijgen voor een pruik gaat naar de haarwerker. Zo'n haarwerker is officieel gecontracteerd en moet aan allerlei eisen voldoen. Als VIPE verdienen we niets aan het werk dat we doen, we maken echter wel kosten. Zo moeten bijvoorbeeld de pruiken gereinigd worden en moeten we tijd vrijmaken om mensen te helpen bij het aanmeten en kiezen van een pruik. Dat is vaak een emotioneel proces dat om tijd en aandacht vraagt. Wat als zo'n zorgverzekeraar ons financieel wat bij kan staan? Wij besparen hun immers ook geld: verzekerden spreken hun zorgverzekering niet aan om de vergoeding voor een pruik¹⁵ uitgekeerd te krijgen.

De zorgverzekeraar was in eerste instantie super enthousiast. Maar 5 gesprekken en 1,5 jaar later was de conclusie: "Het enige dat we jullie kunnen verstrekken is de standaard vergoeding (we zouden met een bijdrage van €75 per weggegeven pruik al blij zijn), maar dan moeten jullie wel een officiële zorgverlener worden." Concreet betekent dit dat we een zorgadministratie moeten gaan voeren, zorgplannen moeten schrijven, etc. Daar

¹⁵ De basisvergoeding voor een pruik in 2019 was €436. In 2019 heeft VIPE zo'n 100 pruiken gratis weggegeven. Dat betekent dat we de zorgverzekeraars in totaal €43.600 hebben bespaard.

zouden we een fulltime kracht voor moeten inhuren. Die we dan weer van de ontvangen vergoedingen kunnen betalen, hopelijk¹⁶. Nee dank u wel.

Kortom, het is erg moeilijk om buiten de vastgestelde (financierings)systemen te opereren, ook al zou je dat willen. Daarom willen we graag een breder kader voorstellen op basis waarvan gelden vertrekt kunnen worden. We denken hierbij aan de kaders van Positieve Gezondheid en de Sustainable Development Goals. Wat ons betreft mag er een frisse en vernieuwende wind gaan waaien in waarderings- en toekenningsland.

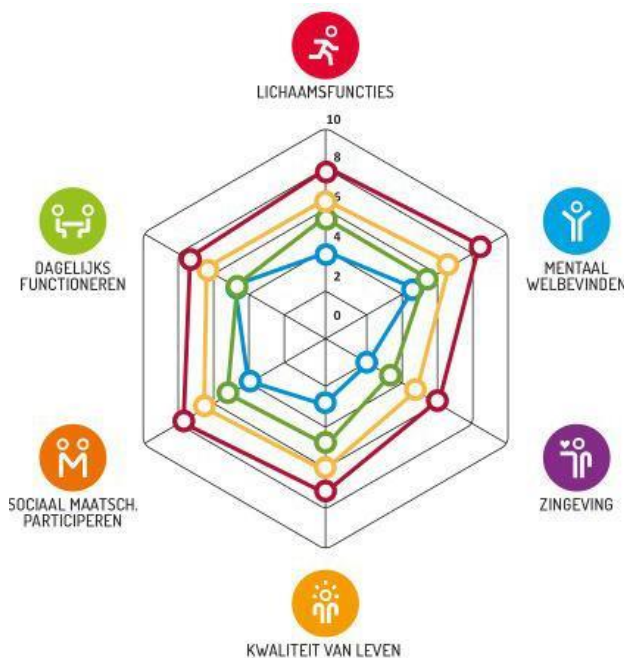
Positieve Gezondheid¹⁷ als waarderingscriteria

Machteld Huber introduceerde het concept positieve gezondheid in Nederland in 2012. In dit concept wordt gezondheid niet meer gezien als de af- of aanwezigheid van ziekte, maar als het vermogen van mensen om met de fysieke, emotionele en sociale levensuitdagingen om te gaan en zoveel mogelijk eigen regie te voeren.

In deze visie is gezondheid niet meer het domein van de zorgprofessionals, maar van ons allemaal. In het model van Positieve Gezondheid worden 6 gezondheidsdimensies onderscheiden die het 'gezondheidswelzijn' meten. Deze 6 gezondheidsdimensies kun je ook gebruiken om de impact van een vrijwilligersorganisatie op ons gezondheidswelzijn te bepalen. In hoeverre draagt een vrijwilligersorganisatie bij aan deze dimensies voor de eigen vrijwilligers en voor de 'extended' doelgroep waarop het vrijwilligerswerk is gericht (en hoe belangrijk vinden we dat als -lokale- overheid, fonds, etc.?).

De 6 onderscheiden gezondheidsdimensies zijn:

1. Lichaamsfuncties: medische feiten, medische waarnemingen, fysiek functioneren, klachten en pijn, energie
2. Mentale functies en -beleving: cognitief functioneren, emotionele toestand, eigenwaarde/zelfrespect, gevoel controle te hebben, zelfmanagement en eigen regie, veerkracht
3. Spirituele/existentiële dimensie: zingeving/meaningfulness, doelen/idealen nastreven, toekomstperspectief, acceptatie
4. Kwaliteit van leven: kwaliteit van leven/welbevinden, geluk beleven, genieten, ervaren gezondheid, lekker in je vel zitten, levenslust, balans:
5. Sociaal maatschappelijke participatie: sociale en communicatieve vaardigheden, betekenisvolle relaties, sociale contacten, geaccepteerd worden, maatschappelijke betrokkenheid, betekenisvol werk
6. Dagelijks functioneren: basis Algemeen Dagelijkse Levensverrichtingen (ADL), instrumentele ADL, werkvermogen, health literacy.

¹⁶ Dit was in 2015-2016. In 2015 hebben we zo'n 20 pruiken weggegeven, en in 2016 zo'n 50 stuks.

¹⁷ <https://iph.nl/>

Als VIPE kunnen we eenvoudig beargumenteren dat we op 4 van deze dimensies positief scoren. Het voert hier te ver om daar nu op in te gaan, maar u kunt zich vast een beeld vormen van wat VIPE en haar vrijwilligers bijvoorbeeld bijdragen aan de dimensie 'Kwaliteit van leven'.

Sustainable Development Goals¹⁸ als waarderingscriteria

De landen van de Verenigde Naties hebben 17 doelen (en 169 targets) vastgesteld om van de wereld een betere plek te maken. Ook deze doelen vormen een mooie lijst om het werk van vrijwilligersorganisaties te waarderen:

1. Geen armoede	10. Ongelijkheid verminderen
2. Geen honger	11. Duurzame steden en gemeenschappen
3. Goede gezondheidszorg	12. Verantwoorde consumptie en productie
4. Kwaliteitsonderwijs	13. Klimaatactie
5. Gendergelijkheid	14. Leven in het water
6. Schoon water en sanitair	15. Leven op het land
7. Betaalbare en duurzame energie	16. Vrede, veiligheid en sterke publieke diensten
8. Eerlijk werk en economische groei	17. Partnerschap om doelstellingen te bereiken
9. Industrie, innovatie en infrastructuur	

Wij zien VIPE hier zeker op 6 van de 17 doelstellingen 'scoren'. Zo leveren we een positieve bijdrage aan 'Geen Armoede' (nummer 1) door pruiken gratis beschikbaar te maken en werken we samen (nummer 17) omdat we weten dat we samen verder komen in het creëren van een meer duurzame welvaart. Niemand kan dit alleen. We werken bijvoorbeeld samen met het onderwijs (Fontys Hogeschool Eindhoven) door studenten onderzoeksprojecten te laten opstellen en uitvoeren met als onderwerp 'pruiken en

¹⁸ <https://www.sdgnerland.nl/sdgs/>

afvalstromen' en 'hygiënisch schone pruiken'. Maar ook hier geldt dat het nu te ver voert om verder op onze 'score' op deze SDG's in te gaan.

Uitnodiging

Samenvattend kunnen we stellen dat het waarderen van vrijwilligerswerk nog een ondergeschoven kindje is, de sluitpost van de begroting, de vergeten economie. Daarom komen we met deze visie op gepast waarderen. Een visie die verder gaat dan enkel het waarderen van de vrijwilliger. Het gaat uiteindelijk om het creëren van een meer duurzame welvaart voor allen. Gepast waarderen van vrijwilligerswerk hoort daarbij.

We willen iedereen van harte uitnodigen om mee te denken en te praten over deze visie met betrekking tot het waarderen van vrijwilligerswerk. Onze maatschappij verandert in rap tempo. Met de gedachten en overtuigingen van waaruit we het altijd al hebben georganiseerd gaan we onze grenzen bereiken, of hebben we ze al bereikt. Het heeft goed gewerkt, maar het is tijd voor innovatie. Niet alleen technologische innovatie, maar ook sociale innovatie, democratische innovatie en economische innovatie, gericht op het creëren van een meer duurzame welvaart voor iedereen.

Wij danken Heidi Leenaarts en Paul Bessems voor hun bijdragen aan dit visiestuk. Samen komen we immers verder. VIPE: to connect and to love.

Peggy van de Vijfeijken
Vivienne van Leuken

Oprichters en bestuurders van Stichting VIPE
Helmond, 9 september 2020

Contactinformatie:
Vivienne van Leuken
06 25 144 404
info@vipepruiken.nl
www.vipepruiken.nl